

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum secundum omissionem, & commissionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

orem, non peccati: & si nupere virgo, non peccat. Distinguentium potius erat ex hac parte, quod cadere sub precepto contingit simpliciter, primo sic, quod eius oppositum sit contra preceptum, & hoc est mortale. Secundo sic, quod eius oppositum sit prater preceptum, & hoc est veniale.

In articulo eodem in responsione ad primum, habes solutionem argumentorum Aureoli apud Capreolum in 43. diff. 2. sent. contra hanc determinationem. Fundatur enim omnia argumenta super specificatione peccatorum ex parte auersionis, ostendit, distans in initium, oppositum ad charitatem, & circumstantiarum, quorum omnia exceptio vltimo, ex uno litera verbo soluntur quia peccata ex alio specificantur, scilicet ex obiecto: & ex alio hac habent, scilicet ex auersione. Quomodo autem circumstantia specificet, aut quomodo faciat de veniali mortale, inferius in questione octogesima octava amplius dicitur.

In articulo eodem, in responsione ad secundum habes qualiter verba authoritatis, que videntur ex hac ratione, scilicet quia aliquid est mortale ex genere, & aliquid veniale ex genere, sonare quod distinguantur specie, intelligi, vel gloriari, aut retundi possunt: aut in questione de Mal. questione secunda, articulo octavo, habes.

ARTICVLVS VI.
Vtrum peccatum commissionis, & omissionis differant specie.

AD SEXTVM sic procedit. Vtrum peccatum commissionis, & omissionis specie differant. Delictum. n. contra peccatum diuiditur. Eph. 2. vbi dicitur. Cum essetis mortui delictis, & peccatis vestris. & exponit ibi * glo. Delictis, id est, dimittendo quae iubentur. & peccatis, scilicet agendo prohibita. Ex quo patet, quod per delictum intelligitur peccatum omissionis: per peccatum, peccatum commissionis. differunt igitur specie, cum ex opposito diuidantur tanquam diuersae species.

¶ 2 Præter. Peccato per se, conuenit quod sit contra legem Dei. ponitur enim in eius diffinitione, ut ex * supradictis patet: sed in lege Dei alia sunt præcepta affirmatiua, contra quae est peccatum omissionis, & alia præcepta negatiua, contra quae est peccatum commissionis. ergo peccatum omissionis differunt specie.

¶ 3 Præter. omisio & commissio differunt, sicut affirmatio, & negatio: sed affirmatio, & negatio non possunt esse unius speciei, quia negatio non habet speciem: non entis enim non sunt species, neque differentiae, ut * Philosophus dicit. ergo omisio, & commissio non possunt esse unius speciei.

SED CONTRA. In eadem specie peccati inuenitur omisio & commissio. Auarus enim & aliena rapit, quod est peccatum commissionis, & sua non dat, quibus dare debet, quod est peccatum omissionis. ergo omisio, & commissio non differunt specie.

RESPON. Dicendum, quod in peccatis inuenitur duplex differentia, una materialis: & alia formalis. Materialis quidem attenditur secundum naturalem speciem actuum peccati: formalis autem secundum ordinem ad unum finem proprium, quod est obiectum proprium. unde inueniuntur aliqui actus materialiter specie differentes, qui tamen formaliter sunt in eadem specie peccati, quia ad idem ordinantur: sicut ad eandem speciem homicidij pertinet ingulatio, lapidatio, & perforatio, quamuis actus sint specie differentes secundum speciem naturae. Sic ergo si loquamur de specie peccati omissionis, & commissionis, materialiter differunt specie, large tamen loquendo de specie, secundum quod negatio, vel priuatio speciei habere potest. Si autem loquamur de specie peccati omissionis, & commissionis, formaliter, sic non differunt specie: quia ad idem ordinantur, & ex eodem motiuo procedunt. Auarus. n. ad congregandum pecuniam & rapit, & non dat ea, quae dare debet. Et similiter gulosus ad satisfaciendum gulae, & superflua comedit, & ieiunia debita praetermittit: & idem est videre in ceteris. Semper. n. in rebus negatio fundat super aliqua affirmatione, quae est quodammodo

quod peccata non distinguuntur specie secundum differentiam preceptorum. Et haec sequitur ex prima, ut patet: quia præcepta affirmatiua dantur de actibus virtutum: negatiua vero de actibus vitiorum. Committens autem actum vitii simul agit contra vtrumque præceptum: committens autem actum prohibitiu, committendo actum mandatum: & in vno tantum peccati specie errat.

In eodem articulo, nota rationem duplicem in responsione ad secundum, quare peccata non differuntur secundum differentiam preceptorum, quia scilicet peccatum non habet speciem ex parte auersionis. Et intendit dicere, quod quia esse contra legem, seu legis præceptum, quod idem est, spectat ad auersionem peccati. Auertitur enim peccatus a lege, nec per se intendit contra legem facere, sicut nec inordinate facere, ut predictum est, & peccatum non habet speciem ex parte auersionis, ideo diuersitas preceptorum non diuersificat speciem peccatorum. Sicut enim quia auersio non dat speciem peccati, diuersitas auersionis non specificat: ita quia esse contra præceptum, non dat speciem, quia pertinet ad auersionem, diuersitas preceptorum non diuersificat speciem peccatorum. Et dicit hoc author satisfaciens argumento inducenti, quod peccato per se conuenit esse contra legem: ut quia ex prima ratione hic assignata didiceramus, quod diuersitas preceptorum secundum affirmatiuum, & negatiuum non variat speciem peccati: ex hac secunda ratione dicimus uniuersaliter, quod diuersitas preceptorum non causat differentiam speciem peccatorum. Et ex hac doctrina habes, quod furtum ex hoc

Vt quod

Prima Secundae S. Thomae.

¶ 71. art. 7.

Lib. 4. Phy. cap. 67. 9. 2.

Super Questionis septuagesimae secunda de articulo sexvmo.

In articulo sexto eadem septuagesimae secundae quaestiones, habes duas regulas. Altera est, quod commissio peccati, & omisio virtutis oppositae, non distinguuntur specie morali, de quo est sermo. Altera est,

quod est prohibi-
tum diuersis præce-
ptis, puta, iuris di-
uini, naturalis, pos-
sibili, principis, præ-
lati &c. non acqui-
rit aliam speciem:
& simile est de pec-
cato ex iure possi-
tuo tantum multi-
plicatis præceptis à
subordinatis præ-
latis. A signata nã-
que ratio vniuersa-
lis est, scilicet quod
peccans respicit præ-
ceptum ex parte auer-
sionis. Propterea
hic habes determi-
natum in opposi-
tum, quod in qua-
stione 2. articulo
6. rationale iudi-
catum est, scilicet
peccata, quia pro-
hibita, distinguuntur
secundum præcepta,
semper enim pecca-
tum ex parte con-
uersionis distinguitur
specie, vt dictum est.

In cor. art.

¶ Super Questionis
septuagesimæ secun-
da Articulum septi-
mum.

IN articulo septi-
mo eiusdem se-
ptuagesimæ secun-
dæ questionis nota,
quod diuisio pecca-
ti in peccatum cordis,
oris, & operis
potest. Primo per
modum diuisionis
totius vniuersalis in
partes subiectiuas
generis, scilicet in
species. Secundo
per modum quasi
totius integralis in
suas partes conse-
quenter se habentes:
& hoc modo
tractatur in præter-
iti litera.

D. 671.
1060.

Infr. q. 100.
artic. 5. & 6.
cor. Et 2. 2.
prol. Et 2.
dist. 42. q. 2.
art. 2. q. 1.
lib. 12. de
Tri. cap. 12.
circa med.
tom. 3.

¶ Ad cuius euiden-
tiam scito, quod pec-
cata sunt in duplici
differentia. nam qua-
dam sunt quæ per-
fectionem non ha-
bent nisi in opere,
vt furtum, homici-
dium, & adulte-
rium, & huiusmodi:
& huiusmodi
peccata se habent
ad peccata cordis,
oris, & operis, quasi
vt totum integrale
ad suas partes, sicut
domus ad funda-
mentum, parietes
ad tectum. Et sic
tractatur in litera
prima distinctio, &
dicitur quod distin-

Li. 4. Mora.
c. 27. a med.

causacijs: unde etiam in rebus
naturalibus eiusdem rationis est,
quod ignis calefaciat, & quod non
infrigidet.

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod illa diuisio quæ est per com-
missionem & omissionem, non
est secundum diuersas species
formales, sed materiales tantum,
vt dictum est.

AD SECUNDVM dicendum,
quod necesse fuit in lege Dei propo-
ni diuersa præcepta affirmatiua,
& negatiua, ut gradatim hoies
introducercntur ad uirtutem
prius quidem abstinendo à ma-
lo, ad quod inducimur per præ-
cepta negatiua, & postmodum
faciendo bonum, ad quod indu-
cimur per præcepta affirmatiua.
Et sic præcepta affirmatiua & ne-
gatiua non pertinent ad diuer-
sas uirtutes, sed ad diuersos gra-
dus uirtutis, & per consequens
non oportet quod contrarietur di-
uersis peccatis secundum speciem.
Peccatum etiam non habet speci-
ciem ex parte auersionis, quia se-
cundum hoc est negatio, vel pri-
uatio: sed ex parte conuersionis,
secundum quod est actus quidam.
Vnde secundum diuersa præ-
cepta legis non diuersificantur pec-
cata secundum speciem.

AD TERTIVM dicendum, quod
obicctio illa procedit de mate-
riali diuersitate speciei. Sciendum
est tamẽ, quod negatio etiam pro-
prie non fit in specie, constitui-
tuitur tamen in specie per redu-
ctionem ad aliquam affirmatio-
nem quam sequitur.

ARTICVLVS VII.

*Vtrum conuenienter diuidatur peccatum
in peccatum cordis, oris, & operis.*

AD SEPTIMVM sic procedit.
Vt quod inconuenienter diui-
datur peccatum in peccatum cor-
dis, oris, & operis. August. enim
12. * de Trin. ponit tres gra-
dus peccati, quorum primus est,
cum carnalis sensus illecebram
quandam ingerit, quod est pec-
catum cogitationis. Secundus
gradus est, quoniam sola cogitationis
delectatione aliquis contentus
est. Tertius gradus est, quoniam facien-
dum discernitur per consensum:
sed tria hæc pertinent ad pec-
catum cordis. ergo inconuenien-
ter peccatum cordis ponitur
quasi vnum genus peccati.

¶ 2 Præter Greg. in 4. Moral. po-
nit quatuor gradus peccati, quo-
rum primus est culpa latens in
corde: secundus, cum exterius
publicatur: tertius est, cum con-
suetudine roboratur: quartus
est, cum vsque ad præsumptio-

ne diuinæ misericordiæ, vel ad
desperationem homo procedit:
ubi non distinguitur peccatum
operis à peccato oris, & addunt
duo alii peccatorum gradus. ergo
inconueniens fuit prima diuisio.
¶ 3 Præter. Non potest esse peccatum
in ore, vel in opere, nisi fiat prius
in corde. ergo ista peccata specie
non differunt. non ergo debent
contra se inuicem diuidi.

SED CONTRA est, quod Hiero. di-
cit super Ezech. Tria sunt genera-
lia delicta, quibus humanum tubia
cor genus: aut. n. cogitatione, aut
sermone, aut opere peccamus.

RESPOND. Dicendum, quod aliqua
inueniuntur differre specie du-
pliciter. Vno modo ex eo quod
vtrumque habet speciem com-
pletam, sicut equus, & bos differ-
runt specie. Alio modo, secun-
dum diuersos gradus in aliqua
generatione, uel motu accipiuntur
diuersæ species, sicut ædifica-
tio est completa generatio do-
mus, collocatio autem fundamen-
ti, & erectio parietis sunt species
incompletæ, ut patet per Phi-
losophum in 10. Eth. & idem est
potest dici in generationibus ani-
malium. Sic igitur peccatum di-
uiditur per hæc tria, scilicet peccatum
oris, cordis, & operis, non sicut
per diuersas species completas:

nam consummatio peccati est in
opere, vnde peccatum operis ha-
beret speciem completam, sed pri-
ma inchoatio eius est quasi fun-
datio in corde. Secundum autem gra-
dus eius est in ore, secundum quod ho-
mo prorumpit facile ad manife-
standum: cõceptum cordis. Ter-
tius autem gradus iam est in con-
summatione operis. Et sic hæc tria
differunt secundum diuersos gra-
dus peccati: patet tamen quod hæc
tria pertinent ad vnam perfec-
tam peccati speciem, cum ab
eodem motiuo procedant. Irra-
cundus. n. ex hoc quod appetit vindic-
tam, primo quidem perturbat
in corde, secundo in ver-
ba contumeliosa prorumpit, ter-
tio uero procedit vsque ad facta
iniuriosa: & idem patet in luxu-
ria, & in quolibet alio peccato:

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod omne peccatum cordis con-
uenit in ratione occulti, & secun-
dum hoc ponitur vnus gradus,
qui tamen per tres gradus distin-
guitur, scilicet cogitationis, dele-
ctationis, & consensus.

AD SECUNDVM dicendum, quod pec-
catum oris, & operis conueniunt
in manifestatione, & per hoc ea
Gregorius sub uno computat: Hiero.
autem distinguit ea, quia

guntur secundum
gradus eiusdem spe-
ciei. Quædam au-
tem sunt, quæ pec-
ficiuntur solo co-
de, vt heresis, &
periclitantur in ore,
ut detractio. Et hæc
peccatum diuisum
in peccatum cordis
oris, & operis, vt
ueras & perfectas
species peccati, vt
in ultima quæstio-
ne tertie partis, ar-
ticulo penultimæ
doct.

¶ Circa eundem ar-
ticulum dubium est
duplex. Primo,
Si distinctio secun-
dum gradus in pec-
cato cordis, oris, &
operis sit, sicut etiam
etiam distinctio spe-
cifica secundum gra-
dus imperfectionis
species imperfectas.
ratio dubij est, quia
litera hic proponit
in communem: in au-
plicatione autem
ad præsentem ma-
teriam non affirmat
distinctionem secun-
dum species imper-
fectas, sed solum
gradus distinctionem
secundum species im-
perfectas, & quoniam
distinctionem secun-
dum gradus, vt
patet inueniunt. Non
ita enim reteruntur
modo dicatur, vt
species imperfectas
species est, & dis-
tinctio secundum gra-
dus imperfectionis
distinctio erunt secun-
dum speciem abso-
lute, quamuis in
ordine ad aliquam
superueniens secun-
dum quod essentia
dem specie. Secun-
do dubitatur, quia
litera diuenter utitur,
& conuenienter
re peccatum est
quod habet partem
tam speciem ad
peccato oris, &
importat gradum
speciei. Nam per
contumeliam per
progressu inchoat
& constat quod
tumelia est peccatum
quod pertinet ad
ore. vndique gra-
distinone videtur
distinone
distinone hæc.
¶ Ad hoc dicitur
quod dupliciter
tingit peccatum
dis, & oris, &
ri ad peccatum
ris, vt imperfectionem
ad perfectum
mo per modum
plicis profectum
sicut qui vult
cari, & inuicem
cariam, de his
quo